LXIV. *Item* GREGORIUS I. Antonio Subdiacono, *lib.* 2. *indict.* 11. *Epiſt.* 9. [an. 592. *Romæ.*]

Is, in quem Canonica non fertur ſententia, pœnam non debet ferre Canonicam.

NOn debet is pœnam ſuſtinere Canonicam, in cujus damnatione non eſt Canonica prolata ſententia.

GRATIAN. Ex his datur intelligi, quòd injuſta ſententia nullum alligat apud Deum: nec apud Eccleſiam ejus aliquis gravatur iniquâ ſententiâ, ſicut ex Gelaſii capite [b] habetur. Non ergo ab ejus communione [c] abſtinendum eſt, nec ei ab officio ceſſandum, in quem cognoſcitur iniquâ prolatâ ſententiâ. Cur ergo capitula Carthaginenſis, Africani, atque aliorum Conciliorum, prohibent injuſtè damnatum in communione recipi ante judicii examinationem? cur & illud ſtatutum eſt

[b] Sup. *eâd. cui eſt.* [c] Sup. *eâd. ſi Epiſcopus.* & *placuit.*

LXV. IN CONCILIO MOGUNTINENSI [d], [imò in Toletano IV. *c.* 28. an. 633. *in Hiſpania.*]

Qui damnatur à Synodo, quomodo in ſecunda innocens reparetur.

EPiſcopus [e], Presbyter, aut Diaconus à gradu ſuo injuſtè dejectus, ſi in ſecunda Synodo innocens reperiatur [f], non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altari de manibus Epiſcoporum: ſi ipſe Epiſcopus eſt, orarium, annulum, & baculum; ſi Presbyter, orarium, & planetam; ſi Diaconus, orarium & albam; ſi Subdiaconus, patenam & calicem. Sic & reliqui gradus in reparatione ſua recipiant ea, quæ, cùm ordinarentur, perceperant.

¶ CORR. ROM.] Hoc habetur in Concilio Toletano IV. *c.* 27. ex quo citant Ivo *p.* 5. *c.* 367. & Polycarpus *l.* 2. *tit.* 36. Idem tamen Ivo *par.* 6. *c.* 237. & Burchardus tribuunt Concilio Moguntino: Autor autem Pannormiæ & Moguntino, & Toletano.

[d] In Toletano IV. *c.* 27. [e] Burch. *l.* 2. *c.* 92. Anſel. *l.* 8. *c.* 27. Polyc. *l.* 2. *tit.* 36. Ivo, *p.* 5. *c.* 367. & *p.* 6. *c.* 237. Pann. *l.* 3. *c.* 80. [f] inveniatur.

GRATIAN. SI ergo injuſtè dejecti, nec etiam per Epiſcopos reparari poſſunt, niſi de manibus eorum recipiant quæ amiſerant; quomodo ſua autoritate cuique licet injuſtè ligatis communicare, & eis, non petita abſolutione, ſua celebrare officia, ſicut Gelaſius videtur ſentire? Ad hoc reſpondendum eſt, quòd ſententia aliquando eſt injuſta ex animo proferentis, juſta verò ex ordine & cauſa: aliquando eſt juſta ex animo & cauſa, ſed non ex ordine: aliquando juſta ex animo & ordine, ſed non ex cauſa. Cùm autem ex cauſa injuſta fuerit; aliquando nullum in eo omnino, qui accuſatur, delictum eſt, quod ſit damnatione dignum: aliquando non eſt in eo illud, ſupra quod fertur ſententia: ſed ex alio notandus eſt. Ex animo eſt injuſta, cùm aliquis ſervata integritate Judiciarii ordinis in adulterum, vel in quemlibet criminoſum, non amore juſtitiæ, ſed livore odii, vel pretio, aut favore Adverſariorum inductus, ſententiam profert. Unde Beda [g] ſuper Epiſtolam Jacobi [h] ait. [Ira enim viri, juſtitiam Dei non operatur:] quia qui iratus in aliquem ſententiam profert, etſi ille, quantùm ad ſe, juſtam reportet ſententiam; iſte tamen, qui non amore juſtitiæ, ſed livore odii in eum ſententiam dedit, juſtitiam Dei, in quem perturbatio non cadit, non imitatur.

[g] Mutatis verbis, ſed ſalvâ ſententiâ. [h] *Jac.* 1.

LXVI. *Item* GREGORIUS I. [imò Iſidorus [i] *lib.* 3. *c.* 58. de ſummo Bono, c. an. 625. *ibid.*]

Sententia juſtitiæ non eſt pro præmio ferenda.

QUi rectè [k] judicat, & præmium inde remunerationis expectat, fraudem in Deum perpetrat: quia juſtitiam, quam gratis impertiri debuit, acceptione pecuniæ vendit. Bonis malè utuntur, qui juſtè pro temporali lucro judicant. Tales quippe ad veritatem non juſtitiæ defenſio, ſed amor præmii [l] provocat: quibus ſi ſpes nummi ſubtrahitur, confeſtim à juſtitiæ defenſione recedunt. Acceptio nummorum [m], prævaricatio veritatis eſt. Unde & pro juſto dicitur [n]: *Qui excutit manus ſuas ab omni munere, iſte in excelſis habitabit.*

¶ CORR. ROM.] Apud B. Gregorium non eſt inventum: ſed apud Iſidorum *lib.* 3. *de ſum. Bono c.* 58. quem citant Burchardus, & Beda *in Scintillis.*

[i] Iſidorus ſent. de ſummo Bono, *l.* 3. *c.* 58. [k] Beda in Scintillis, *c.* 71. Burch. *l.* 16. *c.* 28. [l] *al.* pecuniæ. [m] *al.* munerum. [n] *Eſa.* 33.

LXVII. *Item* GREGORIUS I. *lib.* 8. *Epiſt.* 12. ad Guidiſcalcum. [an. 600. *Romà in Campaniam.*]

In Præpoſitorum operibus ſibi totum ratio vendicat.

ILla Præpoſitorum [o] ſolicitudo utilis, illa eſt cautela laudabilis; in qua totum ratio agit, & furor ſibi nihil vendicat. Reſtringenda ſub ratione poteſtas eſt: nec quidquam agendum priùs, quàm concitata ad tranquillitatem mens redeat. Nam commotionis tempore juſtum omne [p] putat, quod fecerit.

[o] Burch. *l.* 15. *c.* 29. Ivo, *p.* 16. *c.* 30. [p] *al.* ira.

LXVIII. *Item* AMBROSIUS libro de Sancto Joſeph, *c.* 13. [c. an. 387. *Mediolani.*]

Graviter delinquit, qui ex ira ſententiam profert.

IRa ſæpè etiam innocentes in crimen abducit, quia, dum juſto ampliùs iraſcimur, & volumus alienum coërcere peccatum, graviora peccata committimus. Ideò Apoſtolus ait [q]: *Non vos ipſos vindicantes chariſſimi: ſed date locum iræ,* hoc eſt, declinemus eam, ne nos illa corripiat. Unde Dominus [r] Jeſus dimittens ad evangelizandum Diſcipulos, miſit eos ſine auro, ſine argento, ſine pecunia, ſine virga: id eſt, ut & incentiva litis, & inſtrumenta eriperet ultionis.

[q] *Rom.* 12. [r] *Luc.* 9.

LXIX. *Item* EX LIBRO XI. Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Rufini, *c.* 18. [c. an. 410. fortè *in Sicilia.*]

Ratio debet corrigere, quod furore promulgatum eſt.

CUm apud Theſſalonicam ſeditione exorta, quidam vir ex Militaribus impetu fuiſſet populi furentis extinctus, Theodoſius repentini nuntii atrocitate ſuccenſus, ad ludos Circenſes invitari populum, eíque ex improviſo circumfundi milites, atque obtruncari paſſim ut quiſque occurriſſet, gladio jubet, & vindictam dari non crimini, ſed furori: ob hoc, cùm à Sacerdotibus Italiæ argueretur, agnovit delictum, culpámque cum lachrymis profeſſus, publicam pœnitentiam in conſpectu totius Eccleſiæ egit [ſ]; & in hoc ſibi tempus aſcriptum abſque Regali faſtigio patienter implevit. Quibus omnibus illud quoque mirabiliter adjecit. Lege ſanxit in poſterum, ut ſententiæ Principum ſuper animadverſione prolatæ, in diem vigeſimum ab executoribus differrentur; quò locus miſericordiæ, vel, ſi res tuliſſet, pœnitentiæ non periret.

[ſ] *al.* exegit.

LXX. *Item* EX DICTIS Gregorii [t]. [fortè an. 590. *Romæ.*]

In dictandis ſententiis Rectores nullo furore ducantur.

SUmmopere [u] præcavere debent Rectores Eccleſiarum, & qui publica judicia exercent, ut in dictandis ſententiis nullatenus levitate, aut furore ducti ſint præcipites: ſed cauſis priùs diligenter ventilatis, cùm res, quæ ignorabatur, pleniter ad notitiam venerit; tunc Divina, & Humana lex reſolvatur [x]: & tunc ſecundùm quod ibi conſtitutum eſt, remota perſonarum acceptatione, definitiva proferatur ſententia. Hinc eſt, quòd Moyſes [y] querelas populi ſemper ad Dominum tabernaculum ingreſſus referebat, & juxta quod Dominus imperabat, judicia proponebat: nimirum nos inſtruens, ut non ex corde noſtro, ſed ex præcepto Divino condemnationis, vel juſtificationis ſententiam proferamus.

¶ CORR. ROM.] De non præcipitanda ſententia leguntur nonnulla apud B. Gregorium, *lib.* 19. *Mor. c.* 23. ad ea verba Job, *Cauſam, quam neſciebam, diligentiſſimè inveſtigabam,* & *lib.* 12. *Regeſti, Epiſt.* 26. & *alibi.*

[t] *al.* Gregorius. [u] Burch. *l.* 16. *c.* 1. Anſel. *l.* 13. *c.* 25. [x] revolvitur. [y] *Exod.* 33.

LXXI. *Item* AUGUSTINUS ad Macedonium, *Epiſt.* 54. [fortè an. 414. *in Africa.*]

Juſtum judicium vendi non poteſt.

NOn licet [z] Judici vendere juſtum judicium, etſi liceat Advocato vendere juſtum patrocinium, & Juriſconſulto rectum [32] conſilium.

¶ CORR. ROM.] Propria verba B. Auguſtini referuntur *infrà,* XIV. *q.* 5. *c. fin. verſ. ſed non ideò.*

¶ PITH. [32] *Rectum.*] V. C. *verum.*

[z] Suprà XIV. *q.* 5. *c. fin.*

LXXII. *Item* ISIDORUS *lib.* 3. de ſummo Bono, *c.* 58. [c. an. 625. *in Hiſpania.*]

De eodem.

PAuper [a] dum non habet quod offerat, non ſolùm audiri contemnitur, ſed etiam contra veritatem opprimitur. Citò violatur auro juſtitia, nullámque Reus pertimeſcit culpam, quam redimere nummis exiſtimat.

[a] Burch. *l.* 16. *c.* 28.

GRATIAN. HUIC itaque Sententiæ, quæ non amore juſtitiæ, ſed ex alia qualibet cauſa fertur in quemquam, humiliter obediendum eſt. Unde

LXXIII. IN NICÆNO CONCILIO, *c.* 5 [b]. [an. 325. *in Bithynia.*]

Non recipiantur ab aliis, qui ſuorum Epiſcoporum contrahunt offenſam.

SErvetur [c] [33] iſta ſententia, ut hi, qui ab aliis excommunicantur, ab aliis ad communionem non recipiantur. Requiratur ſanè, ſi fortè ex aliqua indignatione [d] animi [34], aut contentione, aut qualibet tali [35] commotione [e] Epiſcopi ſui abſtenti [f] ſint. & *infrà.* Ut ita demum hi, qui ob culpas ſuas Epiſcoporum ſuorum offenſas meritò contraxerunt, dignè etiam à ceteris excommunicati ſimiliter habeantur, quouſque Epiſcopo ſuo α [36] viſum fuerit humaniorem circa eos ferre ſententiam.

¶ CORR. ROM. α *Epiſcopo ſuo.*] In priſca verſione, quæ eſt in Collectione Iſidori, & huic valdè ſimilis eſt, legitur, *quouſque in communi, vel ipſi Epiſcopo ſuo:* nec multò aliter in altera vulgata verſione. Græcè eſt, μέχρις ἂν τῷ κοινῷ τῶν ἐπισκόπων δόξῃ, id eſt, *quouſque communi Epiſcoporum videatur.*

¶ PITH. [33] *Servetur.*] Ex priſca verſione.
[34] *Animi.*] Abeſt à V. C.
[35] *Tali.*] Abeſt à V. C.
[36] *Epiſcopo ſuo.*] V. C. *in communi vel ſi Epiſcopo ſuo.*

[b] Et in Aquiſgran. *c.* 42. [c] Burch. *l.* 11. *c.* 36. Ivo, *p.* 14. *c.* 100. Polyc. *l.* 7. *tit.* 1. [d] μικροψυχίᾳ. [e] ἀηδίᾳ. [f] *al.* excommunicati ἀποσυνάγωγοι.

GRATIAN. ITEM Sententia eſt injuſta ex ordine, quando non ſervato Judiciali ordine, quilibet pro ſua culpa damnatur. Unde ſcribit

LXXIV. GREGORIUS I. Conſtantio Mediolanenſi Epiſcopo, *lib.* 8. *Epiſt.* 30. [an. 600. *Romà in Inſubriam.*]

Res dubia non definiatur certâ ſententiâ.

GRave ſatis eſt, & indecens, ut in re dubia certa detur [g] ſententia.

[g] *al.* dicatur.

LXXV. *Item* AUGUSTINUS in libro de Pœnitentia [h], *c.* 3 [i]. [c. an. 428. *in Africa.*]

Non credantur, qui certis indiciis non demonſtrantur.

QUamvis [k] vera ſint quædam, non tamen Judici ſunt [l] credenda, niſi certis indiciis demonſtrentur.

[h] *al.* Pœnitentiæ medicina. [i] XXX. *q.* 5. *ſi quis divinis,* ex Sixto. [k] Ivo, *p.* 5. *c.* 247. Pann. *l.* 4. *c.* 114. [l] facilè ſunt. *orig. Aliquot verbis mutatis.*

LXXVI. *Item* DAMASUS Papa, *Epiſt.* 6. [an. 427. *Romà in Italiam.*]

Antequam examinentur, aliqui non judicentur.

EOrum [m], qui accuſantur, cauſas diſcutere non licet, priuſquam canonicè vocati ad Synodum veniant, & præſens per præſentem agnoſcat veraciter [n], & intelligat quæ ei objiciuntur. Quod benè, & per ſapientiam Salomonis α dicitur [o]: *Antequam ſcruteris, ne reprehendas. Intellige priùs, & tunc increpa. Antequam audieris, ne reſpondeas.* Et licèt apertiſſima ſit contrariorum reprehenſio, verumtamen oportet ab his, qui dati [p] ſunt ad eorum examinationem, ordinem ſervari.

¶ CORR. ROM. α *Salomonis.*] Citat librum Sapientiæ Sirach, id eſt, Eccleſiaſticum, nomine Salomonis. Et ſic citatur etiam à B. Gregorio, *I. q.* 1. *non eſt putanda,* & à Cypriano *lib.* 3. *ad Quirinum, c.* 20. & à Clemente Alexandrino, *Stromatum lib.* 7. & ab Origene *Hom.* 18. *in Numeros,* & ab Hilario *in Pſal.* 67. & ab aliis Patribus: cujus rei rationem reddidit B. Auguſtinus, *l.* 2. *de doctrina Chriſtiana, c.* 8. & *alibi.*

[m] Anſel. *l.* 3. *c.* 51. [n] *al.* veritatem. [o] *Eccleſ.* 11. ſecundùm LXX. [p] *al.* deputati.

LXXVII. *Item* EX OCTAVA SYNODO [q]. [imò Iſidorus *lib.* 3. *c.* 59. de ſummo Bono, c. an. 625. *in Hiſpania.*]

Qui falſum de alio profert, & is qui crimina credit, uterque reus eſt.

NOn ſolùm ille reus eſt, qui falſum de alio profert; ſed & is, qui aurem citò criminibus præbet.

¶ CORR. ROM.] De hac inſcriptione octavæ Synodi, notatum eſt *ſup. eâd. q.* 3. *ſi quis frater.*

[q] Iſidor. *l.* 3. *de ſum. Bono, c.* 59.

GRATIAN. 6. *Pars.* CÙM ergo Sententia ex ordine injuſta eſt; nec tunc ab ea recedendum eſt: quin etiam, antequam Sententia daretur in eum; pro qualitate reatûs ſui ligatus apud Deum tenebatur. Contingit aliquando, ut adulter Sententiam pro ſacrilego reportet, cujus reatum in conſcientia non habet. Hæc Sententia etſi injuſta ſit, quia non eſt in eo crimen, ſuper quod lata eſt Sententia; tamen juſtè ab eo reportata eſt, quia ex reatu adulterii jamdiu apud Deum excommunicatus fuerat. Et in hoc caſu intelligenda eſt illa autoritas Gregorii [r] [37]. [Sententia Paſtoris, &c.] §. 1. Juſtam Sententiam vocat, quando crimen ſubeſt, ſuper quod fertur: injuſtam, quando illud non ſubeſt; quæ tamen timenda, vel ſervanda eſt; quia ex alio jam dudum damnandus erat. Unde, cùm præmiſiſſet Gregorius [Utrùm juſtè an injuſtè obliget Paſtor, Paſtoris tamen Sententia gregi timenda eſt,] ſubſecutus adjecit [ſ]. [Ne is, qui ſubeſt, & cùm injuſtè forſitan ligatur, ipſam obligationis ſuæ Sententiam ex alia culpa mereatur. Paſtor ergo vel abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem, qui ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat vel injuſtè; nec Paſtoris ſui judicium temerè reprehendat: ne, & ſi injuſtè ligatus eſt, ex ipſa tumidæ reprehenſionis ſuperbia, culpa, quæ non erat, fiat.] §. 2. Aliquando nullum ſubeſt crimen, & tamen vel odio Judicis, vel factione inimicorum oppoſitam ſibi Sententiam damnationis in ſe excipit. Unde ait

¶ PITH. [37] *Gregorii.*] Immò Gregorius ipſe cauſam adfert, *ne incidat in crimen contumaciæ.*

[r] Sup. *eâd. c.* 1. [ſ] *Hom.* 26. *in Evang.*

LXXVIII. GREGORIUS [t]. [imò Iſidor. *lib.* 3. *c.* 58. de ſummo Bono, c. an. 625. *ibid.*]

Quot modis humanum judicium pervertitur.

QUatuor modis [u] pervertitur Humanum judicium: timore, dum metu Poteſtatis alicujus veritatem loqui pertimeſcimus: cupiditate, dum præmio animum alicujus corrumpimus [x]: odio, dum contra quemlibet adverſarium [y] molimur: amore, dum amico, vel propinquo complacere contendimus.

¶ CORR. ROM.] Apud Gregorium non eſt inventum: ſed apud Iſidorum (quem citat Burchardus) & paulò etiam pleniùs: & ſequitur nonnullis interjectis poſt *Caput, qui rectè. ſup. eâd.*

[t] Iſidor. *l.* 3. *de ſum. Bono, c.* 58. [u] Burch. *l.* 16. *c.* 28. [x] *al.* muneris alicujus corrumpitur. *Iſidor.* [y] *al.* adverſa.

GRATIAN. QUÀM verò grave ſit vel odio, vel amicitiâ, vel metu, vel munere, vel quolibet modo judicium pervertere, teſtatur dicens

LXXIX. HIERONYMUS in Amos, *c.* 6 [z]. [an. 408. *in Palæſtina.*]

De iis, qui aliquo modo judicium pervertunt.

QUicumque aut conſanguinitate, aut amicitiâ, & econtrario vel hoſtili odio, vel inimicitiis in judicando ducitur; pervertit judicium Chriſti, qui eſt Juſtitia, & fructum illius vertit in amaritudinem.

[z] Similia apud Iſidor. *eod. l.* 3. *c.* 57. & apud Hier. in Amos, *c.* 6. ad illud: *Quoniam convertiſtis in amaritudinem judicium.*

LXXX. *Item* AUGUSTINUS ad Caſulanum [a]. [fortè an. 396. *in Africa.*]

De iis, qui metu Poteſtatis veritatem occultant.

QUiſquis metu [b] cujuslibet Poteſtatis veritatem occultat; iram Dei ſuper ſe provocat: quia magis timet hominem, quàm Deum. & *poſt pauca.* §. 1. Uterque [c] reus eſt, & qui veritatem occultat, & qui mendacium dicit: quia & ille prodeſſe non vult, & iſte nocere deſiderat.

¶ CORR. ROM.] Caput hoc non eſt inventum apud B. Auguſtinum, cujus poſteriorem partem citat etiam Burchardus ex dictis Auguſtini. Simillima leguntur in eodem libro tertio Iſidori, *c.* 59.

[a] Iſid. *ibid. c.* 59. [b] Deuſdedit, *p.* 1. Burch. *l.* 16. *c.* 12. [c] Extrà *de crim. falſi, c.* 1.

LXXXI. *Item.*

De eodem.

NEmo Peritorum, aut Prudentium putet, quòd minus ſit periculum in verbis, linguâ mentiendo, quàm manibus ſanguinem fundendo. Melius eſt autem pro veritate pati ſupplicium, quàm pro adulatione recipere beneficium.

este canon es apocrifo

LXXXII. *Item* PELAGIUS Papa II. *Epiſt.* 2. Benigno Archiepiſcopo. [an. 581. *Romæ.*]

De eodem.

UNicuique providendum eſt, ne aliquem injuſtè perſequatur, judicet, vel puniat; ne Jeſum perſequatur, judicet, vel puniat.

GRATIAN. HIC quoque, qui veritatem pro pecunia negat, vel falſum teſtimonium contra aliquem dicit; Deum negare, vel vendere probatur. Unde

LXXXIII. BEDA *ad c.* 14. Marci [d]. [c. an. 720. *in Anglia.*]

Qui falſum teſtimonium dicunt, & veritatem pro pecunia negant, ſceleris Judæ participes fiunt.

ABiit Judas [e] *ad ſummos Sacerdotes, & conſtituerunt ei pecuniam ſe daturos.* Multi hodie ſcelus Judæ, quia Dominum, ac Magiſtrum, Deúmque ſuum pecuniâ vendiderit, velut immane & nefarium exhorrent: nec tamen cavent. Nam cùm pro muneribus falſum contra quemlibet teſtimonium dicunt; profectò, quia veritatem pro pecunia negant, Deum pecuniâ vendunt. Ipſe enim dixit [f]: *Ego ſum Veritas.* Cùm ſocietatem fraternitatis aliquâ diſcordiæ peſte commaculant; Deum produnt: quia Deus [g] Charitas eſt. Qui ergo charitatis, & veritatis juſſa ſpernunt, Deum utique, qui Charitas eſt & Veritas, produnt: maximè cùm non infirmitate, vel ignorantiâ peccant, ſed in ſimilitudinem Judæ [h] quærunt opportunitatem, qualiter Arbitris abſentibus mendacio veritatem, virtutem crimine mutent.

[d] *Et ad c.* 26. *Matthæi.* [e] *Marc.* 14. *Matth.* 26. [f] *Joan.* 14. [g] 1. *Joan.* 4. [h] *Matth.* 26.

LXXXIV. *Item* HIERONYMUS in Epiſtolam ad Titum, *c.* 1. *in extremo.* [an. 386. *in Palæſtina.*]

Chriſtum negat, qui perverſis ſe ſocium facit.

EXiſtimant quidam in eo tantùm Chriſtum negari, ſi in perſecutione quis à Gentilibus comprehenſus, ſe renuerit eſſe Chriſtianum. Sed ecce Apoſtolus [i] omnibus, quæ perverſa ſunt, factis, Deum aſſerit denegari. Chriſtus Sapientia eſt, Juſtitia, Veritas, Sanctitas, Fortitudo. Negatur per inſipientiam Sapientia, per iniquitatem Juſtitia, per mendacium Veritas, per turpitudinem Sanctitas, per imbecillitatem animi, Fortitudo. Et quotieſcumque vincimur à vitiis atque peccatis; toties Deum negamus: & econtrario, quoties benè quid agimus, Deum confitemur. Nec arbitrandum eſt in die judicii [k], illos tantùm à Dei filio denegandos, qui in Martyrio Chriſtum denegarunt, ſed & illos omnes, quorum opere, vel ſermone, vel cogitatione Chriſtus negatus negat [l], vel confeſſus confitetur. De hac puto confeſſione, & Diſcipulis præcepit, dicens [m]: *Eritis mihi teſtes in Jeruſalem, & in omni Judæa, & Samaria, & uſque ad extremum terræ.*

[i] *Tit.* 1. [k] *Matth.* 10. [l] *al.* ſed per omnia opera, ſermones, cogitationes Chriſtus vel negatus, &c. [m] *Act.* 1.

LXXXV. *Item* AUGUSTINUS *Tractatu* 113. *ad c.* 18. Joannis. [c. an. 412. *in Africa.*]

Qui Chriſtianum ſe negat, Chriſtum negare convincitur.

NOn ſolùm abnegat Chriſtum, qui dicit eum non eſſe Chriſtum; ſed ille etiam, qui cùm ſit, negat ſe eſſe Chriſtianum. Dominus enim non ait Petro, Diſcipulum meum te negabis: ſed [n], *me negabis.* Negavit ergo ipſum, cùm ſe negavit eſſe ejus Diſcipulum. Quid autem aliud iſto modo, quàm ſe negavit eſſe Chriſtianum? *Item* α *Tractatu* 66. §. 1. Timendo mortem carnis tuæ, mortem dabis animæ tuæ. Quanta enim vita eſt confiteri Chriſtum; tanta mors eſt negare Chriſtum. An Apoſtolus Petrus (ſicut eum quidam favore perverſo excuſare nituntur) Chriſtum non negavit: quia interrogatus ab Ancilla, hominem ſe neſcire reſpondit?

[n] *Luc.* 22.